

Schrijver: 5.1.2e
Datum P-beraad 13 december 2021
Onderwerp: Omgevingsscan Doonweg te Eerbeek

BESLIS-/ADVIESPUNT: Locatie Doonweg te Eerbeek aanmerken als aandachtsbedrijf

Aanleiding

Stortplaats Doonweg is een gesloten stortplaats waarbij voor de tijdelijke bovenafdichting staalslakken zijn gebruikt. Op de stortplaats is een zonnepark gerealiseerd. Bij het gebruik van de staalslakken is ervan uitgegaan dat deze onder weersinvloeden zouden reageren tot een ondoordringbare laag en daarmee een goede tijdelijke bovenafdichting zouden vormen. Inmiddels zijn er aanwijzingen dat de praktijk anders is. Er zijn namelijk van bepaalde stoffen verhoogde waarden in het grondwater rondom de stort aangetroffen. Deze verhoogde waarde geven mogelijk reden tot bezorgdheid. De exacte samenstelling van de stoffen de gehalten en de verhouding daarvan tot streef- of interventiewaarden wordt nog onderzocht. Er is regelmatig gemonitord, maar niet op deze stoffen. Dit moet met voorrang duidelijk worden omdat hier de grootste onrust bij omwonenden uit voort vloeit. Mede naar aanleiding van het programma 'de Vuilnisman' in maart 2021 zijn er Statenvragen en Raadsragen geweest. In september 2021 is een omgevingsscan uitgevoerd. Op dat moment was er de conclusie dat er geen reden was om het bedrijf aan te merken als aandachtsbedrijf. Gezien de nieuwe inzichten wordt de Omgevingsscan geactualiseerd. Inhoudelijk is het bedrijf bezig met het uitwerken van een aantal scenario's hoe verder te gaan. Resultaat wordt binnen enkele weken verwacht. Dan komen we terug in het P-Beraad met een inhoudelijk advies. Als communicatietraject wordt voorgesteld het bedrijf te bewegen actief te communiceren naar omwonenden. Daarnaast moeten Staten- en Raadsleden geïnformeerd worden over de constatering, risico's en aanpak. Hiervoor moet een communicatiestrategie worden opgesteld.

De voorliggende vraag is of deze locatie aangemerkt moet worden als aandachtsbedrijf/ locatie om op een goede manier het hoofd te kunnen bieden aan de inhoudelijke oplossing, de publiciteit en de vragen.

Probleemstelling

Het toepassen van staalslakken is een onderwerp dat door de negatieve aandacht in de media hoog in de belangstelling staat. Dit levert persberichten op met een negatief kritische toon en scherpe vragen vanuit de lokale politiek. De eventuele gevaren voor milieu en volksgezondheid van de toepassing van staalslakken in het algemeen en met deze materie in het bijzonder vraagt om geconcentreerde aandacht op inhoud en communicatie.

Advies

Het gehele VTH-spectrum is op deze casus relevant, al ligt zeker in het begin de nadruk op toezicht en het oplossen van de ontstane situatie. De casus wordt kritisch gevolgd door lokale politiek en Provinciale Staten.

Dit betekent handhavend optreden, herzien van de vergunde situatie en een gedegen voorlichting naar omwonenden, gemeente en Provinciale Staten. Een integrale, multidisciplinaire aanpak over meerdere bevoegde gezagen heen is aan de orde, waar de opschaling tot aandachtsbedrijf voor is bedoeld.

Beoogd doel en beoogd resultaat

Doel is om onderstaande resultaten te bereiken.

- Adequate maatregelen voor de korte en de lange termijn ter bestrijding van de geconstateerde of te constateren afwijkingen of verontreinigingen in oppervlakte-, of grondwater.
- Een compleet en sluitend beeld van de verplichtingen uit de vergunningen en de toereikendheid van de daarop gebaseerde milieukundige voorzieningen.
- Een compleet en sluitend beeld van de wijze waarop wordt gemonitord op gevolgen voor milieu en gezondheid en de toereikendheid daarvan.
- Opstellen van en uitvoering geven aan een communicatieplan waarbij omwonenden, belanghebbenden en gemeente volledig geïnformeerd zijn over bovenstaande drie doelen en de weg daar naartoe.

Achtergrond

Aan de Doonweg te Eerbeek, gemeente Brummen ligt een stortplaats. Hier wordt sinds 1995 cellulose-afval (slib van de waterzuivering) van papierfabrieken in de buurt gestort¹. Hiervoor is in 2009 een vergunning Wet Milieubeheer verleend, inclusief een monitoringsplan. Deze is sindsdien niet geactualiseerd. Omdat de stort zich, vanwege de instabiliteit van dit slib, nog moet zetten, is een definitieve afdichting nog niet aan de orde. Voor een tijdelijke bovenafdichting is de stortplaats afgedekt met staalslakken waarvoor het bedrijf een aanvraag heeft ingediend. Onder invloed van het weer vormen deze slakken binnen redelijke termijn een afsluitende laag op de stort. De aanvraag was gebaseerd op deze techniek van afdichten. Eventuele scheuren, die in de loop van de tijd door de zetting van het materiaal zouden ontstaan, zouden op deze wijze ook binnen redelijke termijn weer worden gedicht. Water, dat van de stort afstroomt, komt in een ringsloot, die bekleed is met folie. Het afvalwater uit de ringsloot wordt afgevoerd naar de zuiveringsinstallatie van Industriewater Eerbeek. In april en augustus 2019 is goedkeuring gegeven aan respectievelijk het plan van aanpak en het "bestek aanbrengen tijdelijke bovenafdichting". Hiermee werd invulling gegeven aan het in de vergunning verplicht gestelde afwerkingsplan. Hierin zijn naast andere technische voorschriften aanvullende monitoringsvoorschriften opgenomen. Sinds 2015 zijn er plannen voor enige vorm van zonnepark. In 2018 is bouwvergunning verleend voor plaatsen van de zonnepanelen en is ingestemd met het bestek. Inmiddels zijn zowel de afdichting met de staalslakken als het zonnepark gerealiseerd.

Het eigendom en daarmee ook de verantwoordelijkheid voor naleving van de voorschriften voor wat betreft de gesloten stortplaats is overgegaan van 2 papierfabrieken naar Industriewater Eerbeek. De grondhouding van de nieuwe eigenaar lijkt voornamelijk coöperatief. Het zonnepark is voor steeds 50 % eigendom van 2 andere organisaties.

Publieke debat/publiciteit

In maart 2021 is een uitzending geweest van het programma "De Vuilnisman" over meerdere stortingen van staalslakken in Nederland. Naar aanleiding hiervan hebben omwonenden, lokale journalisten en raadsleden van de gemeente Brummen kritische vragen gesteld. Tevens zijn er Statenvragen gesteld. Deze vragen vonden ook hun weg naar publicaties in kranten in april en juli. In de beantwoording is toentertijd aangegeven dat de in het programma aangekaarte uitloging bij de stortplaats Doonweg goed gemonitord werd omdat het hier –anders dan bij de andere genoemde locaties- een stortplaats betreft. Monitoring is dan een verplichting voor de beheerder van de stortplaats en deze vindt ook daadwerkelijk plaats.

Actuele situatie

Inhoudelijk geeft de laatste monitoringsrapportage aanleiding voor verdere actie. Er zijn meerdere metalen gevonden die zogenaamde 'gidsparameters' vormen voor het uitloggen van staalslakken; strontium, aluminium, vanadium en een sterk verhoogde PH-waarde. Dat betekent dat we, door het aantreffen van verhoogde waarden op deze parameters, ervan uit moeten gaan dat de staalslakken toch uitloggen. De exacte samenstelling van de stoffen de gehalten en de verhouding daarvan tot streef- of interventiewaarden wordt nog onderzocht. Dit moet met voorrang duidelijk worden omdat hier de grootste onrust bij omwonenden uit voort vloeit. Er is regelmatig gemonitord, maar niet op deze stoffen. De risico's voor de volksgezondheid zijn bij uitstroom naar het grondwater moeilijk te bepalen omdat het risico dat omwonenden hiermee in aanraking komen klein is. De staalslakken zelf hebben bij opslag, transport en toepassing geen ongunstige effecten op milieu en menselijke gezondheid.

Wel is vereist dat er aanvullende eisen gesteld worden aan de toepassing in verband met het vrijkomen van kalk. Deze aanvullende eisen zijn vastgelegd en ook uitgevoerd op de stortplaats in de vorm van o.a. het tijdelijk afvoeren van het hemelwater via de ringsloot en een gesloten systeem naar de waterzuivering van Industriewater Eerbeek.

Naast de daadwerkelijke storthoop is water bovengronds gekomen met deze meetresultaten. Dit water lijkt uit de stort te komen. Op basis van deze gegevens is geconcludeerd dat de veronderstelling dat de staalslakken binnen redelijke termijn een goede afsluiting zouden vormen, niet terecht is gebleken. De uitgangspunten van destijds m.b.t. tot het ontstaan van een afsluitende bovenlaag lijken niet uit te komen waardoor er bepaalde componenten uit de staalslakken (mogelijk) in het grondwater kunnen komen. Hiervan moet worden onderzocht wat de gevolgen zijn van deze uitstroom en indien nodig, hoe deze te stoppen.

Naar aanleiding van deze bevindingen heeft Stort Doonweg een vervolgonderzoek naar de huidige situatie ter plekke laten uitvoeren. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Arcadis. Ten tijde van het schrijven van deze notitie worden de oplossingsrichtingen door het bureau beoordeeld op haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Eind 2021 zal dit onderzoek worden ingediend bij de omgevingsdiensten ter beoordeling. Het is heel goed mogelijk dat van de zijde van het bevoegd gezag externe expertise wordt aangeschakeld. Gedacht kan worden aan het stellen van aanvullende maatregelen, het aanbrengen van een extra/andere afdeklaag tot aan de verplichting tot het volledig verwijderen van de laag van staalslakken (en dus ontmanteling van het zonnepark).

Of er momenteel sprake is van een overtreding van vergunningvoorschriften, is moeilijk te stellen. Op basis van onderbouwde informatie is toentertijd vergunning verleend voor deze toepassing en zijn voorwaarden opgenomen om dit te monitoren. Hieruit blijkt uit de praktijk nu dat de eerdere, met onderzoeken onderbouwde aannames in de praktijk niet juist zijn. Indien en voor zover verontreiniging van het grondwater of de omgeving plaatsvindt en deze komen aantoonbaar voort uit de stortplaats en de afdichting, voldoet de eigenaar/ beheerder niet aan haar algemene zorgplicht tot voorkoming van verontreiniging. Het niet treffen van beperkende maatregelen is dan een overtreding van de Wet Milieubeheer.

Inhoudelijke afstemming

De volgende partners zijn of moeten worden betrokken bij dit dossier:

Overheid gerelateerd:

- Interne afdeling bij provincie VV/HH, bodem en water;
- Afdeling nazorg stortplaatsen Provincie
- ODRN/ programma en ODRA;
- Gemeente Brummen,
- Waterschap Vallei en Veluwe
- GGD.

Overige partijen:

- Locatie eigenaar: Industriewater Eerbeek
- Georganiseerde belangenverenigingen (vooralsnog nog niet actief op dit dossier).
- Eigenaren en exploitant zonnepark; Solarpark Eerbeek
- Omwonenden

Communicatie

Geadviseerd wordt om het bedrijf te bewegen zelf op korte termijn de communicatie richting omwonenden en eigenaren van het zonnepark te laten verzorgen. Inhoudelijk en qua timing moet dit afgestemd worden met een communicatie door ons in de vorm van het informeren van Statenleden en Raadsleden. Aanvullend wordt informatie op de website van ODRA geplaatst, algemene informatie en een Vraag & Antwoord. Een communicatiestrategie is hier op zijn plaats.

De communicatie zal bestaan uit proactief informeren in de openbaarheid en gericht naar belanghebbenden of pers. Tot nu is de toonzetting in de berichtgeving erg negatief. In deze is het van groot belang om zelf het initiatief te nemen om de tone-of-voice van de boodschap zelf te kunnen bepalen.

Vervolgproces

Uitgaande van instemming met het advies Stort Doonweg aan te merken als aandachtbedrijf, de casus Doonweg projectmatig op te pakken en een projectleider van het programma Aandachtsbedrijven aan te stellen die regie voert op de processen van deze casus.

Bijlage 1. Omgevingsscan

Tabel 1. Gegevens opdrachtgever, aandachtsbedrijf en besluitvorming

Gegevens opdrachtgever			
Opdrachtgever	Provincie Gelderland		
Gedelegeerd opdrachtgever	5.1.2e	, IOG, Provincie Gld.	
Gegevens aandachtsbedrijf			
Bedrijf	Stort Doonweg BV		
Adres	Nabij 5.1.2e te Eerbeek		
Overige gegevens			
Projectleider	5.1.2e		
Omgevingsdienst	ODRN/ Programma Aandachtsbedrijven		
Versie			
Nummer	Datum	Toelichting	Verspreiding
01	3-12-2021	Concept voor inhoudelijke consultatie	5.1.2e 5.1.2e
02	6-12-2021	Definitieve versie voor programma managers en P-beraad	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
03			
Besluitvorming			
Afgestemd met	Programma managers d.d. 7 december 2021		
Goedgekeurd door	Programmamanagers		

1. Inleiding

Aan de Doonweg te Eerbeek, gemeente Brummen ligt een stortplaats, origineel voor afval uit de papierindustrie. Sinds 2002 worden geen afvalstoffen meer op de stortplaats gestort. De stortplaats is nog niet voorzien van een definitieve bovenafdichting zoals het Stortbesluit voorschrijft. De stortplaats is deels afgedekt met staalslakken, waar zonnepanelen op zijn geplaatst. Recent is er veel publiciteit geweest over het toepassen van staalslakken als materiaal voor afdekken. Mede naar aanleiding van Tv-uitzendingen is ook de stort van staalslakken op de Doonweg in Eerbeek onder een vergrootglas gekomen. Dit heeft geleid tot belangstelling uit de pers en vragen vanuit de gemeenteraad van Brummen.

Het betreft in deze een stortplaats waardoor de Provincie voor Wabo en Wnb bevoegd gezag is.

2. Omgevingsscan

Om te kunnen bepalen of de locatie Doonweg aan te merken is als een aandachtsbedrijf is een omgevingsscan uitgevoerd. Het bedrijf is aan de hand van onderstaande criteria beoordeeld.

Criterion	VT	NVT	Opmerking/toelichting
Er is sprake van ongewoon voorval/calamiteit	X		Recent is verontreinigd water naar de oppervlakte gekomen. Er zijn formele meldingen ongewoon voorval gedaan.
Slecht naleefgedrag, een repressief handhavingstraject loopt (VLOD, LOD)	X		Constateringen uit het monitoringsplan zijn teruggekoppeld met daaruit voortvloeiende acties voor het bedrijf. Deze zijn gedeeltelijk opgevolgd en zijn gedeeltelijk nog onderwerp van bespreking.
Langdurig vergunning traject/ vergunning actueel	X		De geldende revisievergunning dateert van 1996 en is in 2009 en geactualiseerd. Op de locatie vinden geen stortactiviteiten plaats. Het kan blijken dat toezicht-instrumenten moeten worden aangescherpt die in een wijziging van de vergunning moeten worden vastgelegd.
Gedoogbeschikking		X	
Veel klachten uit de omgeving	X		Er zijn klachten en vragen uit de omgeving over de toepassing van de staalslakken. Ook zijn er vragen en zorgen over de effecten op milieu en volksgezondheid. Omwonenden, pers en lokale politiek stellen veel kritische vragen.
Er spelen ontwikkelingen op verschillende aspecten (VV, HH, RO, omgeving, buurt)	X		VV; zoals boven genoemd moet deze mogelijk worden geactualiseerd TZ; de constateringen over de wijze van monitoren en de uitslagen van de monitoring geven aanleiding voor intensief toezicht. HH. Tegen de wijze van monitoren wordt handhavend opgetreden. Bij uitblijven van vervolgacties (herbemonstering) op de resultaten van de monitoring zal ook daar handhavend tegen opgetreden worden
Bedrijf moet mogelijk investeren	X		De geconstateerde verontreiniging kan mogelijk aanleiding zijn voor aanvullende conserverende maatregelen of zelfs de ontmanteling van de afdichting van de stort.
Er zijn meerdere bevoegde gezagen bij betrokken	X		1. Provincie Gelderland; Wnb/Wabo 2. Gemeente Brummen; actueel bestemmingsplan 3. Waterschap Vallei en Veluwe; watervergunning 4. Afdeling beheer stortplaatsen van de Provincie
Er zijn meerdere omgevingsdiensten bij betrokken	X		1. ODRN, complexe vergunningverlening 2. ODRA, complex toezicht, programma aandachtsbedrijven, meetdienst

Het volgen van de landelijke handhavings-strategie dreigt onder druk te komen		X	Nog geen aanleiding voor
Er zijn statenvragen gesteld	X		5.1.2e Links fractie in de Staten heeft in september vragen gesteld. Deze liggen in lijn met eerdere vragen uit de gemeenteraad. Deze vragen zijn in november beantwoord.

Stakeholders

Naam (wie zijn er betrokken?)	Belang	Invloed op project
Industriewater Eerbeek BV	Eigenaar van het terrein, de stort en vergunninghouder	Houding van het bedrijf is coöperatief, maar er lijkt bij de aanschaf van het perceel onvoldoende due-dilligence onderzoek te zijn uitgevoerd. Het bedrijf heeft expertise op andere terreinen, niet zijnde afval, storten of milieu. De expertise moet worden aangetrokken.
Energiecoöperatie BrummenEnergie en Solar Green Point	Zijn beide voor 50% eigenaar van Zonnepark Eerbeek.	Vooralsnog geen, mogelijk financier van investeringen of benadeelde partij bij ontmanteling.
5.1.2e 5.1.2e de investeringsmaatschappij voor Gelderland en Overijssel Oost NL en Triodos Groenfonds	Financiers van het zonnepark	Vooralsnog geen, mogelijk financier van investeringen.
Stort Doonweg BV, Twee papier fabrieken DS Smith en 5.1.2e .	Voormalig eigenaar van de stortplaats en aanvragers van de afdeklaag met staalslakken.	Mogelijk aanspreekbaar voor fouten in het aanbrengen van de staalslakken.
Gemeente Brummen	De locatie bevindt zich in Eerbeek, gemeente Brummen Gemeente is in algemene zin verantwoordelijk en aanspreekbaar voor een veilig en gezond milieu en woon- en leefklimaat.	De gemeente is uitsluitend bevoegd gezag via het bestemmingsplan-spoor. Bestuurlijk zijn zij een kritisch en betrokken partner in dit dossier. Veel vragen vanuit de gemeenteraad.
Provincie Gelderland	ODRN en ODRA	Vergunningverlener en toezichthouder
Belangen verenigingen	Gezond en veilig leefklimaat	Er zijn nog geen belangenverenigingen actief op dit dossier,
Omwonenden	Gezond en veilig woon- en leefklimaat	Een aantal klachten/meldingen uit de omgeving is gedaan over wit afstromend water van de stortplaats. In relatie daarmee zijn vragen gesteld over de invloed op de

		gezondheid.
--	--	-------------

3. Advies voor vervolg

Het gehele VTH-spectrum is op deze casus relevant, al ligt zeker in het begin de nadruk op toezicht en het oplossen van de ontstane situatie. De casus wordt kritisch gevolgd door lokale politiek en Provinciale Staten.

Dit betekent handhavend optreden, herzien van de vergunde situatie en een gedegen voorlichting naar omwonenden, gemeente en Provinciale Staten. Een integrale, multidisciplinaire aanpak over meerdere bevoegde gezagen heen is aan de orde, waar de opschaling tot aandachtsbedrijf voor is bedoeld.